

NOTA DE FUNDAMENTARE

**la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la modificarea unor acte normative
(ajustarea normelor privind utilizarea soluțiilor alternative de sanitație în instituțiile
sociale și gospodăriile individuale)**

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Ministerul Educației și Cercetării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ. În temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412)
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative. 1. În perioada anilor 2023 – 2025 au fost inițiate mai multe proiecte de construcție a grupurilor sanitare în instituțiile educaționale și cele din domeniul sănătății din mediul rural, cum ar fi centre ale medicilor de familie sau filiale ale acestora. Astfel, activitățile de construcție a grupurilor sanitare, trebuie să ia în considerație și opțiunile de colectare a apelor uzate și nămolurilor în localitățile în care nu există sisteme centralizate de canalizare. Prin urmare, în procesul de implementare a proiectelor, finanțate atât din surse bugetare cât și din surse ale partenerilor de dezvoltare, au fost identificate mai multe norme contradictorii care tergiversează procesul de finalizare a proiectelor și asigurarea accesului elevilor și personalului din instituțiile vizate la surse eficiente de igienă și protecție a sănătății. Activitățile de construcție a grupurilor sanitare în instituțiile educaționale de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, sunt realizate de către Guvernul Republicii Moldova prin intermediul mai multor proiecte investiționale, inclusiv: a. Proiectul „Securitatea aprovizionării cu apă și sanitație în Republica Moldova, implementat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, cu suportul Băncii Mondiale, în cadrul căruia urmează a fi construite grupuri sanitare în 17 instituții educaționale și 14 instituții medicale din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II: Rîșcani, Soroca, Cahul și UTA Găgăuzia; b. Proiectul „Îmbunătățirea condițiilor de alimentare cu apă și sanitație în instituțiile de învățământ”, implementat de către UNICEF în parteneriat cu Ministerul Educației, în cadrul căruia urmează a fi construite grupuri sanitare în 125 de instituții educaționale; c. Construcția grupurilor sanitare în cadrul acțiunilor realizate din bugetul de stat în conformitate cu prevederile HG nr. 260/2023 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea procedurii de selectare, aprobare și implementare a proiectelor de construcție / renovare / reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. 2. Un alt aspect important constă în necesitatea ajustării unor prevederi legale, care limitează tipurile intervențiilor în construcția sistemelor de sanitație în instituțiile sociale. Conform prevederilor actuale ale Regulamentului sanitar pentru instituțiile de învățământ primar, secundar ciclul I și II și profesional tehnic aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 492/2024, în instituțiile educaționale, în

cazul localităților care nu au sisteme centralizate, este obligatorie instalarea sistemelor locale autorizate pentru colectarea, epurarea și deversarea apelor menajere epurate. Astfel, în contextul prevederilor actuale, indiferent de numărul beneficiarilor din cadrul instituțiilor vizate este obligatorie instalarea stațiilor de epurare care ar asigura epurarea biologică și dezinfectarea, fapt care conduce la creșterea costurilor construcție a sistemelor de sanitație, întreținere și operare. Prin urmare, se consideră imperios ca în localitățile în care instituțiile din domeniul educațional au cantități mai mici de ape uzate să fie instalate bazine vidanjabile, care ar permite colectarea apelor uzate și transportarea acestora la stații de epurare autorizate.

Primul act normativ propus spre modificare este Regulamentul sanitar pentru instituțiile de învățământ primar, secundar ciclul I și II și profesional tehnic aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 492/2024. Normele regulamentului au fost aprobate în vederea realizării procesului de ajustare a cadrului normativ învechit, în special prevederile Regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice de stat „Igiena instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal” aprobate prin Hotărârea Medicului Șef Sanitar de Stat nr. 21/2005 și Regulile și normativele sanitaro-epidemiologice de stat „Igiena instituțiilor de învățământ secundar profesional” aprobate prin Hotărârea Medicului Șef Sanitar de Stat nr. 23/2005, care prevăd un șir de norme sanitare privind activitatea acestor instituții, precum cerințele pentru teren, clădire, ateliere, cabinete de informatică, organizarea procesului instructiv-educativ, iluminatul natural și artificial, microclimat, ventilație și încălzire, aprovizionare cu apă, asistență medicală și organizarea alimentației elevilor, cât și norme sanitare pentru căminele elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic.

Prin urmare, în rezultatul examinării necesităților de construcție a grupurilor sanitare în toate instituțiile din listele proiectelor enunțate mai sus, au fost identificate multiple situații în care instituțiile beneficiare au un număr relativ mic de elevi, respectiv cantități mici de ape menajere uzate ce urmează a fi supuse procesului de epurare. Astfel, reieșind din cele menționate mai sus, este necesară revizuirea textului din punctul 208 din Regulamentul sanitar pentru instituțiile de învățământ primar, secundar ciclul I și II și profesional tehnic aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 492/2024, astfel încât în instituțiile educaționale cu un număr mic de copii să poată fi aplicate și alte soluții pentru colectarea și evacuarea apelor uzate și a nămolurilor. Actualmente, punctul 208 stabilește că indiferent de numărul de elevi și cantitățile produse de ape menajere uzate, instituțiile educaționale pot fi echipate exclusiv cu stații de colectare și epurare a apelor uzate, ori construcția acestora și cheltuielile necesare pentru asigurarea funcționalității și eficienței stațiilor de epurare nu este fezabilă și induce multiple riscuri de neutilizare a acestora. De asemenea, în dependență de numărul de elevi și a capacității stațiilor de epurare construite, la care este necesară și construcția rețelelor de evacuare în emisar a apelor epurate, rata de recuperare a investițiilor crește de la 10 la 24 de ani, fapt care generează necesitatea identificării unor soluții alternative, care genera costuri de întreținere mai reduse.

Aspectul financiar care demonstrează economiile create este descris la punctul 4.2 Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative.

2. Un alt act normativ supus modificării este Regulamentul cu privire la construcția și recepția caselor individuale cu un etaj, cu suprafața mai mică de 150 de metri pătrați, destinate pentru una sau două familii, și a anexelor gospodărești ale acestora aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 585/2024. Punctul 1 din Anexa 2 „Cerințe generale privind sistemele ingineresti”, stabilește anumite reglementări pentru construcția rețelelor ingineresti de sanitație, însă deși este permisă instalare atât a bazinelor vidanjabile cât și a sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate, sunt

stabilite norme de amplasare doar pentru fosele septice (ceea ce este similar cu bazinele vidanjabile), însă nu este clar modul de instalare a sistemelor individuale.

3. Al treilea act normativ supus modificării este Regulamentului privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul și exploatarea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 508/2024. Prezentul document are inclusă definiția „sistemului individual de colectare și epurare a apelor uzate”, dar nu indica anumite norme specifice care ar reglementa sau ar limita capacitatea stațiilor individuale, ceea ce ar putea crea neclarități la identificarea opțiunilor tehnice de colectare a apelor uzate în gospodării individuale sau instituții sociale cu un volum relativ redus de ape uzate. Astfel, sistemele individuale cu capacități mai mari, se vor reglementa prin acte normative secundare (normative în construcții etc.)
4. La elaborarea prezentului act normativ, a fost examinată și experiența României în reglementarea unor aspecte similare, în special a prevederilor de construcție a grupurilor sanitare. Astfel, prevederile Ordinului Ministerului Sănătății al României nr. 1.456 din 25 august 2020 pentru aprobarea Normelor de igienă din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor (Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 787 din 28 august 2020), la articolul 7, stabilesc următoarele:

„(7) În lipsa unor sisteme publice de canalizare accesibile, autoritățile publice locale și unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor sunt obligate să își prevadă instalații proprii pentru colectarea, tratarea și evacuarea reziduurilor fecaloid-menajere și a apelor uzate sau fose septice vidanjabile, care se execută și se exploatează astfel încât să prevină accidentarea copiilor și să nu producă poluarea solului, a apelor și a aerului.

(8) Fosele septice sunt menținute în permanentă stare de funcționare și igienizare, evitându-se depășirea capacității. Distanța minimă a acestor instalații, respectiv fose septice, va fi de 10 m de cea mai apropiată clădire a unităților pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor. Fosele septice vor fi în aval de acestea și vor fi împrejmuite corespunzător pentru a nu fi un pericol de accidentare pentru copii. Pentru reziduurile menajere solide se amenajează ghene impermeabilizate și împrejmuite cu gard racordate la hidrant și sifon de scurgere, situate la minimum 10 m de blocul alimentar. Igienizarea și dezinfecția ghenelor se va face zilnic și ori de câte ori este nevoie, iar a recipientelor, după fiecare evacuare.”

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi.

Prezentul act normativ, urmărește realizarea a două activități specifice: (i) oferirea oportunităților de construcție a grupurilor sanitare cu sisteme de sanitație ce pot fi construite și gestionate cu costuri reduse și (ii) uniformizarea prevederilor legale utilizate în mai multe acte normative.

1. Primul act normativ propus spre modificare este Regulamentul sanitar pentru instituțiile de învățământ primar, secundar ciclul I și II și profesional tehnic aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 492/2024. Punctul 208 din regulament stabilește următoarele: „Instituțiile de învățământ trebuie să fie conectate la sistemul de canalizare. În localitățile fără sisteme centralizate de canalizare, trebuie să fie instalate sisteme locale autorizate pentru colectarea, epurarea și deversarea apelor menajere epurate, în conformitate cu normele aplicabile în Republica Moldova, pentru a preveni poluarea solului, apei și aerului.” Această normă impune construcția stațiilor de epurare în toate instituțiile educaționale, indiferent de numărul de elevi, ceea ce provoacă costuri mari atât pentru construcție cât și pentru operarea și întreținerea acestora, prin urmare, modificările propuse vin să soluționeze aceste situații.

2. Al doilea act normativ supus modificării este Regulamentul cu privire la construcția și recepția caselor individuale cu un etaj, cu suprafața mai mică de 150 de metri pătrați, destinate pentru una sau două familii, și a anexelor gospodărești ale acestora aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 585/2024. Punctul 1 din Anexa 2 „Cerințe generale privind sistemele ingineresti”, stabilește anumite reglementări pentru construcția rețelelor ingineresti de sanitație, însă deși este permisă instalare atât a bazinelor vidanjabile cât și a sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate, sunt stabilite norme de amplasare doar pentru fosele septice, însă nu este clar modul de instalare a sistemelor individuale.
3. Al treilea act normativ supus modificării este Regulamentul privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul și exploatarea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 508/2024. Prezentul document are inclusă definiția „sistemului individual de colectare și epurare a apelor uzate”, dar nu indică anumite norme specifice care ar reglementa sau ar limita capacitatea stațiilor individuale, ceea ce ar putea crea neclarități la identificarea opțiunilor tehnice de colectare a apelor uzate în gospodării individuale sau instituții sociale cu un volum relativ redus de ape uzate. Astfel, sistemele individuale cu capacități mai mari, se vor reglementa prin acte normative secundare (normative în construcții etc.)
4. De asemenea, ca urmare a avizului Ministerului Educației și Cercetării nr. 07-09/2384 din 07.04.2025, proiectul de hotărâre a fost completat cu două modificări suplimentare la Regulamentul sanitar pentru instituțiile de învățământ primar, secundar, ciclul I și II, și profesional tehnic, după cum urmează: – punctul 48 a fost reformulat pentru a stabili numărul maxim de elevi admiși într-o clasă în funcție de suprafața disponibilă a sălii, cu respectarea unor cerințe minime de spațiu (2 m²/elev în învățământul primar și 1,7 m²/elev în învățământul secundar); – punctul 258 a fost reformulat pentru a reflecta numărul maxim de ore săptămânale în corelare cu noua reformă curriculară și planul-cadru în vigoare. Modificările propuse contribuie la îmbunătățirea condițiilor funcționale și sanitare din școli și asigură corelarea cadrului normativ cu realitățile din infrastructura educațională și cu principiile educației centrate pe elev.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare.

Nu au fost identificate alte opțiuni.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Accesul elevilor și, în general, al populației la condiții adecvate de igienă rămâne o problemă majoră în localitățile din Republica Moldova. Prin urmare, Guvernul Republicii Moldova a inițiat mai multe activități care ar asigura ameliorarea situației și a reduce la maxim disconfortul și riscurile asupra sănătății umane cauzate de lipsa unor grupuri sanitare adecvate.

Astfel, îmbunătățirea cadrului legal, va permite identificarea rapidă a soluțiilor acceptabile pentru construcția grupurilor sanitare și a sistemelor de sanitație în instituțiile educaționale, precum și în localitățile în care nu este fezabilă construcția sistemelor centralizate de canalizare, oferind soluții tehnice ce pot fi gestionate cu costuri reduse.

Totodată, prin noile prevederi privind numărul maxim de elevi per clasă și programul orar săptămânal, proiectul contribuie la o mai bună organizare a procesului educațional și la evitarea supraaglomerării, în special în instituțiile cu infrastructură școlară limitată.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

În urma evaluării facilităților de alimentare cu apă, sanitație și igienă din școlile din Republica Moldova, s-a constatat că există necesități pentru reabilitarea și modernizarea infrastructurii de sanitație. Totodată, lipsa sistemelor centralizate de canalizare în multe localități impune utilizarea unor soluții alternative pentru gospodăriile individuale. Evaluarea efectuată asupra a 968 de instituții de învățământ a relevat că doar 341 de instituții sunt conectate la un sistem centralizat de canalizare. În 449 de școli sunt utilizate haznale, 136 de instituții sunt conectate la sisteme locale de canalizare, iar 42 de instituții folosesc fose septice.

Trebuie de menționat că pentru a analiza impactul financiar asupra instituțiilor, au fost examinate informațiile existente pentru 2 opțiuni:

Opțiunea 1. Costuri de construcție a grupurilor sanitare în școli cu bazine vidanjabile:

Localitate	Nr. elevi	Volum apă uzată (m3/zi)	Volumul bazinului vidanjabil (m.c.)	Costul lucrărilor de reparație a grupului sanitar, MDL	Costul de instalare a bazinului vidanjabil, MDL	Costuri totale, MDL
Braniște	97	0.81	2.9	715610	30000	745610
Zaicani	238	1.04	2.9	862520	30000	892520
Pociumbeni	109	0.91	2.9	1272930	30000	1302930
Rudi	87	0.81	2.9	750950	30000	780950
Bulboci	124	1.04	2.9	801600	30000	831600
Pirlița	84	0.91	2.9	1524120	30000	1554120
Racovăț	209	1.15	2.9	1748900	30000	1778900

Opțiunea 2. Costuri de construcție a grupurilor sanitare în aceleași școli cu stații de epurare:

Localitate	Nr. elevi	Volum apă uzată (m3/zi)	Volumul bazinului vidanjabil (m.c.)	Costul lucrărilor de reparație a grupului sanitar, MDL	Costul de instalare a bazinului vidanjabil, MDL	Coost de construcție a sistemului de canalizare (rețea, cămine)	Costuri totale, MDL
Braniște	97	0.81	2.9	715610	100000	528000	1343610
Zaicani	238	1.04	2.9	862520	100000	583000	1545520
Pociumbeni	109	0.91	2.9	1272930	100000	352000	1724930
Rudi	87	0.81	2.9	750950	100000	473000	1323950
Bulboci	124	1.04	2.9	801600	100000	198000	1099600
Pirlița	84	0.91	2.9	1524120	100000	330000	1954120
Racovăț	209	1.15	2.9	1748900	100000	165000	2013900

Trebuie de menționat că în cazul instalării stațiilor de epurare locale, este necesară asigurarea instalării acestora în conformitate cu prevederile normativelor în construcție și respectiv necesită construcția unor rețele și cămine de vizitare, fapt care asigură creșterea costurilor în raport cu bazinele vidanjabile.

Diferențe de cost:

Localitate	Costul pentru construcția grupurilor sanitare conectate la stații de epurare, MDL	Costul pentru construcția grupurilor sanitare conectate la bazine vidanjabile, MDL	Diferență
Braniște	1343610	745610	598000
Zaicani	1545520	892520	653000
Pociumbeni	1724930	1302930	422000
Rudi	1323950	780950	543000
Bulboci	1099600	831600	268000
Pirlița	1954120	1554120	400000

Racovăț	2013900	1778900	235000
Prin urmare, examinând costurile existente la instalarea bazinelor vidanjabile raportate la costurile de instalare a stațiilor de epurare, considerăm argumentată decizia de a asigura aprobarea modificărilor necesare ale actelor normative incluse în prezenta hotărâre de Guvern, luând în considerație că această abordare va reduce esențial costurile de construcție a grupurilor sanitare și a soluțiilor de colectare a apelor uzate și asigurarea epurării acestora la o stație de epurare autorizată. Realizarea prevederilor prezentei hotărâri se va efectua din contul și în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală și din alte surse neinterzise de legislație, fără a necesita alocarea de mijloace bugetare suplimentare.			
4.3. Impactul asupra sectorului privat Nu a fost identificat impact asupra sectorului privat.			
4.4. Impactul social Prezentul act normativ va asigura accesul la posibilitatea instalării sistemelor alternative de sanitație, pentru elevii și personalul din instituțiile educaționale, pentru personalul din instituțiile medicale, și pentru populația din localitățile rurale unde nu este fezabilă construcția sistemelor centralizate de sanitație. 4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal Nu este identificat impact asupra datelor cu caracter personal. 4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen Nu este identificat impact asupra egalității de gen.			
4.5. Impactul asupra mediului Construcția sistemelor individuale de sanitație în locul unor construcții improvizate cu latrine în curtea școlilor și în gospodării va reduce deversarea apelor uzate și a nămolului în sol și ape subterane. Conform prevederilor prezentului act normativ, indiferent de soluția tehnică adoptată, apele uzate trebuie fie epurate prin sisteme centralizate de canalizare, fie prin sisteme locale de epurare fie prin colectarea apelor uzate în bazine vidanjabile, cu condiția transportării acestora la stații de epurare autorizate.			
4.6. Alte impacturi și informații relevante Nu au fost identificate.			
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE			
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională Nu este aplicabil			
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE Nu este aplicabil			
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ			
Proiectul hotărârii de Guvern este supus consultărilor publice și avizărilor/expertizărilor de către entitățile publice de resort, inclusiv cele implicate în implementarea hotărârii, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, în cadrul procesului de consultare/avizare, următoarele autorități/instituții sunt vizate: Avizare:			

1. Ministerul Finanțelor;
2. Ministerul Educației și Cercetării;
3. Ministerul Mediului;
4. Ministerul Sănătății;
5. Cancelaria de Stat;
6. Congresul Autorităților Publice Locale.

Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului poate fi accesat pe portalul web oficial al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și pe portalul guvernamental particip.gov.md, la următorul link:

https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13824

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de hotărâre va fi supus expertizei juridice și respectiv expertizei anticorupție în conformitate cu cerințele Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative. Rezultatele expertizelor menționate supra, vor fi reflectate la etapa recepționării acestora.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul de act normativ se încadrează armonios în legislația existentă.

Proiectul de act normativ modifică Regulamentul privind autorizarea, construcția, înregistrarea, controlul și exploatarea sistemelor individuale de colectare și epurare a apelor uzate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 508/2024. Având în vedere că regulamentul urmează să intre în vigoare la 6 februarie 2026, modificările aduse prin prezentul act vor avea aceeași dată de intrare în vigoare.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

După aprobarea prezentului act normativ, Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale vor asigura ajustarea cadrului legal secundar la prevederile prezentului act normativ.

Secretar general

Angela ȚURCANU